

Opinie & Analyse

INVOERCONCURRENTIE VERZWAKT VAKBONDEN

Overall vallen er ontslagen. De nieuwe sanering bij Janssen Pharmaceutica en UCB doet bij menig een de wenkbrouwen fronsen. In Beerse sneuveien niet enkel 332 banen in productie maar ook 102 jobs in onderzoek en ontwikkeling. 'Zijn er dan geen "veilige" jobs meer?', vraagt **FILIP ABRAHAM** zich af.

Een markt zonder arbeid?

FILIP ABRAHAM

Wie? Vicerector aan de KU Leuven en docent internationale economie aan Vlerick.
Wat? Internationale uitbesteding zet onze arbeidsmarkt zwaar onder druk.
Waarom? Tien procent meer import uit lagere loonlanden vermindert de groei van de werkgelegenheid met vijf procent.

Ongetwijfeld is een deel van de huidige ontslaggolf het gevolg van de financiële crisis en de daaropvolgende recessie. Een bruuske ineenstorting van de economische activiteit laat diepe sporen na. Enkel op het ogenblik dat het aarzelend economische herstel zich doorzet kan men hopen op een nieuwe lente met een nieuw geluid.

Maar zelfs bij een kentering in de conjunctuur zet de globalisering onze arbeidsmarkt structureel onder druk. De crisis in de VS en Europa versterkt de opkomst van de zogenaamde BRIC-landen en de Aziatische tijgers. De integratie van deze landen in de wereldeconomie voegt miljoenen productie-arbeiders met lage loonkost toe aan het wereldwijde arbeidspotentieel. Met als gevolg dat industriële productie massaal wordt overgeheveld naar de nieuwe groeilanden.

De nieuwe informatie- en telecommunicatietechnologie betreft ook de dienstensector bij de globalisering. Verplaatsbare diensten zoals *call centers*, statistische berekeningen, software-ontwikkeling of boekhoudkundige standaardtransacties worden met de klik van de muis of de gsm overgeheveld naar Azië. Dit is veel minder het geval voor persoonlijke diensten zoals consulting, vermogensbeheer, gezondheidszorg of horeca waarbij het menselijk contact cruciaal is. Vertrouwelijk advies over erfeniskwesties, een afspraak met de loodgieter of een medisch onderzoek zijn moeilijk internationaal uit te besteden. Hoe ingrijpend zijn deze globale ontwikkelingen voor de arbeidsmarkt van de geïndustrialiseerde landen? De bekende econoom Alan Blinder veroorzaakte behoorlijk wat opschudding en ongelof toen hij berekende dat potentieel minstens één Amerikaanse job op vier internationaal verplaatsbaar is. Een gedetailleerde Deense studie komt tot de conclusie dat een verdubbeling in de internationale uitbesteding door bedrijven de

Biomedisch onderzoek gebeurt niet langer uitsluitend in Beerse of Basel, maar ook in laboratoria in Sao Paulo of Sjanghai. © ap

Voor diploma's in letteren, sociale wetenschappen, psychologie en economie bieden bescherming tegen de globalisering

lonen van werknemers doet dalen met vier tot vijf procent en de kans op ontslag doet toenemen met vijf tot tien procent. Uit de Deense studie blijkt verder dat uitvoerende en technisch-ondersteunende functies de belangrijkste slachtoffers zijn van de uitbesteding naar de opkomende economieën. De druk blijft echter niet alleen beperkt tot industriële activiteiten met een lagere toegevoegde waarde en een geringe scholingsgraad. Jobs met gemiddelde en zelfs met hogere opleidingsgraad zijn niet immuun voor internationale uitbesteding.

Bij de universitair geschoolden bieden vooral diploma's in letteren, sociale wetenschappen, psychologie en economie de beste bescherming tegen de trend naar meer internationale uitbesteding. Werknemers met een achtergrond in fysica, chemie, biologie en ingenieurswetenschappen voelen wel degelijk de mondiale concurrentie in hun loonpakket.

De Deense bevindingen zijn verrassend en moeten bevestigd worden door verder onderzoek. Ze stemmen echter wel tot nadenken. De opkomende economieën

investeren massaal in opleiding en onderwijs in welbepaalde domeinen. Blijkbaar met resultaat. Goede ingenieurs vindt men tegenwoordig ook in India en Taiwan. Biomedisch onderzoek gebeurt niet langer uitsluitend in Beerse, Basel of in de VS maar ook in laboratoria in Hongkong, Sao Paulo en Sjanghai.

Cultuur

De impact van de globalisering op de Belgische arbeidsmarkt is substantieel. Leuven's onderzoek leert dat een toename met tien procent van het importaan-deel van lagere loonlanden en vooral van China de groei van de werkgelegenheid in Belgische industriële bedrijven vermindert met ongeveer vijf procent. De kwetsbaarste groep bestaat ook in ons land uit werknemers in productie-activiteiten. Tegelijk tast de invoerconcurrentie de onderhandelingsruimte van werknemersorganisaties aan waardoor de ruimte voor loonsverhogingen verkleint. Samengevat staat de arbeidsmarkt in Europa en België onder druk van de globalisering. Maar met de juiste strategische keuzes is op termijn een duurzaam

evenwicht op de arbeidsmarkt haalbaar. De opkomst van nieuwe landen voegt miljoenen potentiële consumenten en duizenden bedrijven toe aan de wereldeconomie. Met onze traditie als open economie is er geen reden waarom Belgische ondernemingen niet uit de globalisering zouden kunnen halen wat er voor hen in zit. Zodat onderzoekers, ingenieurs en informatici nog werk vinden in bedrijven die in ons land gevestigd zijn. In een samenleving met hoge inkomens en een vergrijzende bevolking is er ruimte voor een verdere uitbouw van de werkgelegenheid in de persoonlijke dienstverlening. Welvaart wordt steeds meer gekoppeld aan welzijn. Dit leidt tot een groeiende vraag naar gezondheidszorg, vrijetijdsbesteding, architectuur en cultuur. Daarnaast doet een steeds complexere economie in toenemende mate beroep op gespecialiseerde dienstverlening met een hoge toegevoegde waarde. Voorts is er een stijgende nood aan ondersteunende diensten zoals kind- en bejaardenopvang, stiel- en vakmanschap, schoonmaak en veiligheid. Dit potentieel aan veilige(r) jobs is niet beperkt tot werknemers met hogere scholingsgraad maar schiept ook banen voor minder geschoolde werknemers.

Betaalbaar

De uitbreiding van de persoonlijke dienstverlening is enkel haalbaar met een stevig economisch draagvlak en een wendbare arbeidsmarkt. Vandaag ligt het niet langer voor de hand dat werknemers gedurende hun gehele loopbaan dezelfde job(inhoud) behouden. Om die reden wordt in Scandinavië werkzekerheid gedefinieerd als een maximaal haalbare kans op werk voor iedere werknemer. Dit betekent dat jongeren goed geschoold worden, dat werknemers bijkomende competenties verwerven op de werkvloer en dat ze bij herstructurering of werkloosheid kunnen rekenen op een optimale begeleiding naar een nieuwe job. Op deze manier vallen de slachtoffers van de globalisering niet uit de boot en blijft tegelijkertijd de sociale bescherming betaalbaar.

In een afscheidinterview met *De Standaard* legt de topman van de RVA, Karel Baeck, de vinger op de Belgische wonde. Het is een blamage dat een te hoog percentage jongeren de school verlaat zonder enig diploma. De begeleiding uit de werkloosheid schiet tekort, zeker in Brussel en Wallonië. Qua investeringen in opleiding op de werkvloer behoort ons land tot de zwakke middenmoot in Europa. In de globale arbeidsmarkt van vandaag is dit niet houdbaar voor een land dat terecht sociale bescherming hoog in zijn vaandel voert.